

Marshallplanen under debatt

Av de tjugutvå stater som England och Frankrike inbjudit till Pariskonferensen i dag har inte mindre än åtta svarat nej. Därmed har Europas uppdelning i fria respektive av Ryssland kontrollerade eller hotade stater framträtt klarare än någonsin förr. Samtliga stater i östzonen har avböjt deltagande i konferensen och därmed indirekt amerikansk hjälp — Albanien, Bulgarien, Rumänien, Jugoslavien, Ungern, Tjeckoslovakien, Polen och Finland. Att dessa stater, av vilka de flesta i särskilt hög grad är i behov av materiellt stöd, handlat under ryskt tryck är uppenbart. I ett par fall har det ryska hotets betydelse framträtt påtagligt och skrämmande. Tjeckoslovakien sade först ja till inbjudan, men ändrade efter några dagar sin ståndpunkt inför den ryska påtryckningen. I Finland synes en majoritet inom riksdagen ha verkat för ett jakande svar, men i går meddelades — genom den ryska radion — att den finska regeringen sagt nej. Pisksmällarna i Moskva har kuvat alla europeiska regeringar vid Rysslands gränser.

Opinionen i de stora demokratier-na har med sällsynt kraft reagerat mot Rysslands vägran att delta i hjälpplanens utarbetande. I sitt tal på den amerikanska nationaldagen den 4 juli brännmärkte Truman den "till det yttersta stegrade nationalism" som motsätter sig samarbete för fredlig återuppbyggnad av Europa. Även engelska och amerikanska tidningar som i det längsta sökt bedöma den ryska politiken med förståelse har givit uttryck åt kritik och misströstan. Den ryska ståndpunkten är, skriver Manchester Guardian, ett uttryck för "en trång nationalistisk uppfattning av ekonomisk och politisk suveränitet". Man måste komma till den slutsatsen, förklarar Daily Herald, att "Rysslands ruvarande politik medvetet och systematiskt syftar till att hindra europeisk enighet — att skapa just den motsättning mellan öst och väst som de ryska ledarna så ivrigt beklagat".

Inom västmakterna hade man utan tvivel helst sett att Ryssland helhjärtat medverkat till Marshallplanens utformning. Men i kommentarerna spåras en viss lättnad över att den ryska regeringen sade nej genast i stället för att formellt gå med på ett samarbete och sedan sabotera alla konkreta förslag. Det är denna sistnämnda taktik som Moskva tillämpat i sitt förhållande till Förenta nationerna, och detta med sådan framgång att den nya internationella fredsorganisationen redan efter två år ter sig lika komprometterad som Nationernas förbund efter två decennier.

Den ryska ståndpunkten har icke närmare motiverats annat än i Molotovs tal i Paris för tio dagar sedan. De använda argumentens skenkaraktär är pinsamt påtaglig. Molotov talade patetiskt om de små staternas suveränitet och ekonomiska oberoende. Han visade därmed än en gång att den kommunistiska propagandan begagnar demokratiernas språkbruk, men i de använda orden inlägger rakt motsatta betydelser: då Ryssland underlägger sig småstater eller ställer dem under strängaste kontroll är det enligt denna fraseologi icke fråga om förtryck, utan om frigörelse. Molotov varnade också för splittring av Europa i två läger — samtidigt som han genom att spränga konferensen gjorde allt för att främja en sådan splittring.

Hur man resonerar inom de stater och partier som dresserats i den ryska skolan, men ännu icke nått perfektion i tvekyddighet, åskådliggörs av en artikel i den finska halvkommunistiska tidningen Ny Tid (Atos Virtanens nya organ). Marshallplanen är, sägs det, "ett mästerverk av anglosachsisk nytto- och maktpolitik": dess mål är att i stor utsträckning vinna den europeiska marknaden för USA, att befördra Europas utveckling mot större enhet och att neutralisera Sovjets europeiska inflytande. Alltså, USA:s erbjudande att utan vederlag sända varor till Europa är misstänkt av det skälet att man på amerikanskt håll hoppas på en ordnad och normal handel en gång i framtiden. Lika betänkligt är det att USA genom sin hjälpaktion söker verka för enighet